

כבר לפיתרון בדרכי שלום... (ראה יומן אישי).

האבא של יוני נמרי

אחד הקטעים המרגשים והמפתיעים בפרק זה, ובסידרה כולה, הוא זה שבו נראה מטוס נוחת בבקעת יבנאל, ויורד לים מתוכו עולים שהגיעו מעיראק. סרט זה, שנמסר לעמוד האש עלידי אנשי ארכיון לוחמי הגיטאות, הוקרן לראשונה בסרט הים האחרון.

על סרט זה מספר המשורר חיים גורי: "האיש שצילם את הסרט הוא גרישה מי כפארגילעדי. הוא צילם הרבה דברים, אבל הוא היה צלם לא כל כך טוב. מבחינה קולנועית, הוא צילם בסתר, ובמנו הוא קנה מצלמה קטנה של 8 מ"מ ובה צילם. שאלו אביגור גוף בו על שהוא ביזבז את כסף הלאום היהודי. אבל גרישה מ' כפר גילעדי הנציח כמה אירועים היסטוריים, וביניהם הנחיתה של המטוס שהגיע מבגדאד. רואים בצילום שלו את חיים לבקוב האנדי, שהיה האחראי על האבטיחה במהלך נחיתה המטוס. רואים בסרט אחד העובר משמאל לימין בדהירה על סוס. זהו אחד מהבינאלים. האיש שרואים אותו הולך ליד המטוס הוא דודקה נמרי, אחד מגיבורי, עליה ב' י"ש שם איש נוסף, שהולך עם צרור בידו. זהו מאיר ספיר, איש כינרת, האבא של נעמי שמר. הוא האיש הנותן בסרט את הכסף לטייס האמריקאי. במטוס הזה הגיעה ארצה שושנה ארבל-למוליו, היה טייס אמריקאי שאב לכאן לפני ההנחיתה, שבידו את שדה השלף וקבע את המסלול. ברגע ש'עליה ב' נעצרה בים, ונבלמה ביבשה, היא נמשכה באוויר. היה צורך בדמיון רב ותושיה. אבל זה נעשה עלי ידי מי שלקח יהודי אמריקאי שתיקן, ב' עבור בצע כסף, שיבצע את זה. אבל מעבר לזה, נראה שגם לטייס היה משהו בלב...".

מארגן מיבצע ההסטה הזה היה שלמה הילל, מי שהיה אחרי-כך שריהמיסטרה בישראל.

הנה קטעים מעדותו של הייל: כאשר חזרתי ב'47' משליחות ראשונה אחרי שהייתי שם (בעיראק) שנה, באו אלי ואמרו שיש דרך של מטוס, שיסייע אנשים. קצתתי על זה כמוצא שלל רב, משום שזה פתח לפנינו סיכוי להתגבר על דרך המידבר...

באו שני טייסים אמריקאים, עם מטוס טי-46, שהשתמשו בו במילחמת העולם השני להצנחת ציוד וחיללים. הוא מסוג להמריא ולנחות בשדהיבור, כימעט ללא תנאים... הדבר היחיד שידעתי, זה ש' אנחנו צריכים להנחית אותו עם אור רא' שון של הבוקר ליד יבנאל, שם יפנו לנו איזה שדה מעל הכינרת... אני הסתכלתי על שדההעופה (בעיראק). יש תמיד במרכז המינים ששם יש המכס, ביקורת הגבולות והמיסטרה. אחרי כך יש לך מסלוליהמראה ארוכים. חשבי תי שאם המטוס יוצא בשעות הלילה ליד ביתהנחיתות, יבדקו אותו ריק. הוא יגיע לקצה המסלול, ואם באותו זמן נוכל ל' הכין שם קבוצה של אנשים, שתתחזה על קצה המסלול, בקצה המסלול לגמרי... יעמדו לרשותי אותן דקות (שבו ממתינ המטוס לאות ההמראה) שאנחנו נוכל ל' העלות בהן את האנשים...

יצאנו בליל-שבת, בערך באחת וחצי לפנות בוקר, כשלפני כן ריכזנו את כל חמישים האיש, חילוניותחולות. השכבנו אותם בקצה המסלול, ולפי לוחהלומני שקבענו. המטוס הודיע (לביתהנחיתות) שהוא יוצא ריק, כי הוא לא השיג את המשא... בדקו אותו, והוא יצא לקצה ה' מסלול. התניע את הפרופלורים בעוצמה יוצאת מהכלל... תוך חמש דקות אנחנו הצלחנו להעלות את כל אותם 50 איש למטוס. זה היה מטוס די גבוה, והיו לנו אנשים שעמדו וממש זרקו אותם אחד אחד אל תוך המטוס, ואחרי חמש דקות, מהרגע שהגיעו, אנחנו כבר היינו ב' אוויר...

הגענו לארץ עם אור ראשון... ראיתי את הכינרת, כשאנחנו מתקרבים וחוצים אותה. עברנו את הכינרת והסתכלתי מ' למעלה, וראיתי את היחידות של הפלמ"ח. שאן התפרסו על כל האזור הזה. כדי למנוע חדירתם של הבריטים, אם הם היו גמלים את העניין, ואנשים שלנו חיכו, כמוכן, במקום. ירדנו בשדהשלף. שם דלקו שתי מדורות, כדי לסמן לנו את ה' מקום ואת כיוון הרוח, ותוך ארבע וחצי

אביהם של הצייר שאול נמרי והזמר יוני נמרי.

דקות נזרקו האנשים חזרה מלמעלה אל תוך מכוניות-משא. שחיכו להם, ופוזרו במשקים שהיו בסביבה. תוך ארבע וחצי דקות יכול היה המטוס להמריא, כשבדיו של הטייס מיוודה עם 5000 לירות ומטבי עותהוב, כפי שסיכמנו אותו.

זאת הייתה הסיסה הראשונה. היו לאחר מכן עוד שתי טיסות, אחת מאיטליה ו' השניה מעיראק...

סטודנט פלסטיני באו"ם

אחד הסיפורים המרתקים ביותר, במאבק הארוך לקבלת העצמאות, הוא סיפור ל' לוחשימורים אשר קמו להחלטתהחלור' קה, ב'29 בנובמבר 1947.

אחת העדויות המלאות מאותה התרת' שות היא של הד"ר נחום גולדמן, אך כמעט ולא נכללה בסרטים. יגאל לוסין: "סיפור זה של גולדמן לא נכנס כמעט לסרט, מטעמי עריכה דראמ' יתית. כזה הוא הקולנוע. זהו חלק מההיס' כול שלך, כאשר אתה עושה קולנוע. גולדמן מדבר בנושא הזה רבע-שעה מצולם. זהו סיפור ארוך לסלוליוניה. בסר' טים כאלה אתה צריך לתת את הקצוות של הדברים. הדינמיקה והחוקיות של עריכת סרט הם כאלה, שאם בא משהו ומספר - זה לא מוקד ולא שיחה בשניים ולא ראיון - וזהי צורת-עבודה שלא מאפ' שרת לך להביא את הכל. זאת אחת ה' בעיית הקשות ביותר של המדיום הזה. אנחנו הבאנו רק כמה מישפטים, כפי שקרה בסיפור של לוציה האיטלקית. ב' שבוע שעבר, השיקולים שהביאו אותנו ל' הביא רק את קצה טעמו של סיפור גולד' מן, היו מיקצועיים בהחלט..."

מן הראוי להתייחס תחילה לעדותו של עדיראייה אחר, יוסוף ג'נאם, שהיה נוכח באותו מעמד בין אנשי המישלחת הסע' דית: "העם היהודי נזקק לשני שליש מ'

מעפיזה בכנר

..חשבתי שהאווירה מתחילה לטבוע..."

הנוכחים, כדי שההחלטה תעבור. מהצד הערבי, שליש אחד של הקולות היה בכור חו לבטל את הצעהההחלטה. "אני הייתי עד להצגה של מדעהפוליי טיקה בפעולה, שהיה יעיל עבורי יותר מאשר סימטטר שלם בלימודים פולי' טיים בקולג'. הלחצים הפוליטיים שהופע' לו, ההבטחות הכלכליות שניתנו, הגשיפה הזאת בעורף המישלחות. שיחותההטלפון הבינארציות, למנהיגי ארצות, כדי שילחצו על נציגיהם באו"ם להצביע בכיוון הנכון. אצל הערבים הכל נשאר לחסדי המזל, והם תלו את כל ייחבם ברצון הטוב של המישלחות. עבור היהודים, הפוליטיקה לא הייתה הימור, זה היה מדע, כך שהם ניצלו כל טכניקה אפשרית כדי לזכות בהצבעה..."

על יוסוף ג'נאם מספר אישהמחקר ב' סקטור הערבי של עמוד האש, ישראל שטוקמן: "ג'נאם היה בשנת 1947 סטור דנט בניירירוק, בשנה הראשונה ללימודיו, בקבלת-פנים שערכה המישלחת הסעודית באו"ם. נשא ג'נאם נאום גלובלי בתור פלסטיני וצורף מיד למישלחת, כאותי הוקרה. הוא היה אז בתחילת של ה'ת' אמרקאות מלאה. אחרי-כך הוא גם השקע בארצות-הברית, והמשיך בלימודיו בקולג'. הוא היה בוגר טרה-סנטה בירושלים, ש' ירד מהארץ.

בהתחלה הוא עבד עם דודו, ואחרי-כך עבד בסופרמרקט יהודי בברוקלין.

"ג'נאם צפה במתרחש מספלי המישל' חת הסעודית. ואחרי-כך הוא היה, במשך תקופה ארוכה בת כמה שנים, נציג במישל' חת הלארשמית של הפליטים הפלסטי' ניים ליד נציבהפליטים של האו"ם, ו' לאחר מכן, כאשר הופיע אהמד שוקיירי הפלסטיני כנציג סעודיה באו"ם, צורף ג'נאם אליו, והיה במשך תקופה ארוכה עוזרו.

"אז כבר היה לו ב'א מקולג' אמריק' אי. הוא נשא לאשה אמריקאית, שהתאסל' מה אחר-כך למענו. ב'1964, כאשר קם אירגוןהשיחרור הפלסטיני במתכונתו ה' ראשונה, בראשות שוקיירי, היה ג'נאם כבר בדרכו חזרה לגדה המערבית. הוא החליט לחזור, לא מטעמים לאומיים. הוא חזר ונכנס לפעילות בקהילה שלו, וב' 1965 נבחר לראש המועצה המקומית של כפרו, ליד רמאללה. הוא כיהן כחבר ב' מועצה הראשונה של אשף, והשתתף בכל הכנסים שלה.

"דווקא בגלל המעורבות שלו בפעילות אחרי הקלעים, שלא מוצאת ביטוי במה שהוא אומר למצלמה, הייתה לג'נאם תמיד מידה רבה יותר של ספקנות לגבי מה שהם עשו. הוא ראה את זה כמישחקי אומות גדול. מישחק גלובלי, שבו גם ה' ערבים וגם היהודים היו, למעשה, שבוים בידי כוחות חזקים מהם. לכן הוא שמר

עיריקה שגרייר

"היתה לה רגישות פנטסטית..."

על ריחוק מה, ומנע עצמו מעורבות ריג' שית. הוא המשיך לכהן כראש המועצה של כפרו גם אחרי הכיבוש הישראלי, עד שנכשל בבחירות שנערכו ב'1972."

הטריק שהציל את המדינה

ב'25 בנובמבר 1947 נערכה בוועדת אד' הוק הצבעה על הצעההחלוקה, שעמדה להיות מוגשת לאישור העצרת הכללית. הייתה זאת תוכניתהחלוקה של אונסקופ', פחות 1250 קילומטרים מרובעים.

הוועדה אישרה את הצעההחלוקה ברוב של 25 נגד 13. אילו נערכה הצבעה זו בעצרת הכללית, היה עניין המדינה ה' יהודית נופל על חודו של קול.

למחרת, ב'26 בנובמבר, התכנסה מליאת העצרת. שוב חזרה פרשת הנאומים בעד ונגד.

דויד הורוביץ: "ראשון קם באיכות יוון, והכריז שיצביע נגד החלוקה. אחריו הפ' תיענו רומולו, באיכות הפיליפינים, בנאום חריף נגד התוכנית... השמועות על שינוי לרעה בעמדת כמה מהמדינות התאמתו. היה צורך לבלום את הסחף, וליצור סחף נגדי."

נחום גולדמן:

ידידי שרה היה נרגש מאוד. ישב כאיש חצי מת. נכנס טריגווה לי (מזכיר האו"ם) ואמר: "תדאג לזה ששרת יחזור, או שילך לבית-שימוש, או שילך הביתה. כל ערבי שנכנס יודע שאתם הפסדתם. ראה את פניו..."

אמרתי: "שמע, אנחנו עשינו חשבון, אין לנו שני שלישים. זה רע מאוד. מה לעשות? מחר זה הג'ההודייה, אז תד' זה את זה עד יום שבת. בשלושה ימים אפשר להשיג עוד קולות..."

הוא אמר: "זה לא בידי, זה בידי אר' ניה".

אמרתי לו: "תיכנס אולם ותאמר ל' ארנייה שאני מבקש אותו אישית להפסיק להיות יו"ר לחצי שעה..."

הוא בא. אמרתי לו.

הוא אמר: "מה אוכל לעשות? אין לי יותר רשימת-נאומים."

אמרתי: "תחשוב על איזה מוצא. זה אסוף."

אמר: "הדבר היחיד (הוא) שתמצאו ידידים שיבקשו עוד פעם רשות-דיבור..." רצתי לפבריקאט ולגראנאדוס, והיה לנו יריד צ'כוסלובקי. אמרתי: "עליך לבקש עוד פעם רשות-דיבור."

אמר פבריקאט: "שמענא, אני דיברתי שלוש פעמים."

אמרתי: "תוכל לקרוא את התנ"ך - כך עושים פיליבאטור בסנאט..."

אז שלושתם ביקשו לדבר עוד פעם. הגיעה בערך השעה שש, שש ורבע, ו' הערבים התחילו להרגיש שיש פה משהו, והתחילו לצעוק: "הצבעה! הצבעה!" אנייה אמר: "יש לי עוד רשימת-נאומ' מים". הוא עשה קונץ נפלא. הוא באמת הציג אותנו..."

בשבע במרב הוא קם ואמר: "גבירותי ורבותי, היה לנו דיון ארוך ודרמטי, משמעות היסטורית. נהוץ לחשוב על כל מה שהציעו. אני סוגר, נועל את הישיבה, וניפוש ביום השישי בבוקר..."

אז הערבים קמו, והתחילו סקנדל נורא. צעקות, "זה בניה! אתה ציוני!" הם הבי' נו את זה... המישלחת היהודית הלכה אל הטלפונים...

המטרת הי' סין. האיטי, ליבריה, הפילי' פינים, אתיופיה, יוון. ממשלות אלה הוצ' פו טלפונים מלקוחות חשובים. קשרים מיסחריים נוצלו לשם הפעלת לחצים, ואפילו איומים של הרגע האחרון...

ליבריה הצביעה נגד. אז מצאו יהודי שהיה נשיא (חברת הגומי) פיירסטון, וכל הגומי בא מליבריה. אז הנשיא של פייר' טון טילפן לנשיא ליבריה, והוא נתן הוראה להצביע בעד... היה שגריר אחרי, כמדומני של סיאם, ששיכנעו אותו לא להצביע נגד. אז הוא אמר: "אבל יש לי הוראה". אמרנו: "תיקח את בתהלווייה שלך, תסע לנופש, אנחנו נשלם. ואל תהיה נוכח."

אז הוא לא היה נוכח. כך פועלים ב' היסטוריה...

עד כאן עדותו של גולדמן. ביום השישי, ה'28 בנובמבר, נדמה היה כי רעיוןהחלוקה עומד ליפול. אבל חל מהפך. דויד הורוביץ: "בשעה האחרונה הטילה ארצות-הברית את מישקל השפעי' תה... רומולו עזב והלך, ובקרב המישל' חת הפיליפינית נעורה נטייה להצביע ב' עדנו. כסיאם פרצה מהפיכה... הממשלה החדשה סילקה את מישלחתה שליד ה' אר'. עליה בדינו לרכוש את תמיכת ליבריה והאיטי..."

התימונים נמשכו עד לבוקר ה'29 ב' נובמבר. כמה דקות לפני שעמדו להת' חיל בהצבעה, עליה קמיל שמעון מלבנון, ובפיו הצעה חדשה: לא חלוקה לשתי מדינות, אלא מדינה פלסטינית, עם אוטו' נומיה ליהודים.

ידידי ישראל קפאו על מקומם. נציג ארצות-הברית הרשל ג'ונסון, קם ואמר כי הצעת לבנון אינה חדשה, אלא הצעת המיעוט בוועדת אונסקופ'. גם גרומיקו הצטרף אל דברי ריבו האמריקאי. ההיסטוריה היהודית עצרה את נשימתה בכל מקום. בניירירוק ובירושלים, בלונדון ובמוסקבה, בכל רחבי העולם ישבו יהודי' דים ורומקים לאורך שידור מפלשינג'מדאון בלונג-איילנד שבניירירוק.

ההצבעה ארכה שלוש דקות בלבד, ש' היו ארוכות באורך הגלות. צרפת השא' רה את היהודים כמתח עד הרגע האחרון. וייצמן טילפן מניירירוק לליאון בלום, לשעבר ראשהממשלה היהודי ש' צרפת, וביקש ממנו שיעליל את השפעתו. פחות משעתיים לפני ההצבעה קיבלה המישל' חת הצרפתית את ההוראה כיצד להצביע. אך שמרה את ההחלטה בסוד. היא הצבי' עה "בעד".

לאט-לאט התברר כי הלחצים של שלר שת הימים הועילו. האיטי, ליבריה, והפי' ליפנים שינו דעתן לטובת החלוקה. כאשר נודעו התוצאות, תקפה שימחה פראית את הישוב העברי בארץ-ישראל. אנשים חיבקו זה את זה. התנשקו, והיו כחולמים.

דן עומר:

בשבוע הבא: הפרק ה'18, "מגש ה' כסף" (1948-1947), ובו תיאור התגובה הערבית הוועמת על החלטת האו"ם. פתיחת פעולות-איבה, במטרה למנוע את הקמתה של המדינה היהודית בחלק מ' ארץ-ישראל.

הבריטים, שעודם מצויים בארץ, יוצרים מצב של תוהו-והוה, ומאפשרים התלק' חות מילחמה בין היהודים והערבים. ב' הדרגה מצליחים הערבים להטיל מצור על ירושלים.